

Hoe te komen tot een rechtvaardige en ecologische voedselvoorziening?

Maastricht, 28 februari 2018
Guus Geurts

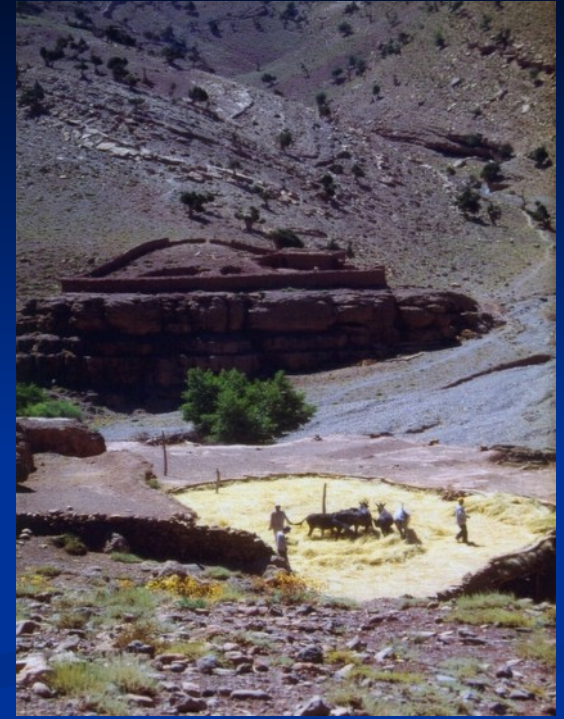
Inhoud

- Milieuproblemen rond de voedselvoorziening
- Europees en internationaal handels- en landbouwbeleid
- Gevolgen TTIP, CETA en verdrag met Mercosur
- Analyse: sociale en milieugevolgen
- Alternatieven
- Voordelen er van
- Strategie

Grondbewerking

Verwerking van voedsel

Milieuproblemen rond voedselvoorziening

- Klimaatverandering, landbouw cruciaal:
 - Veroorzaker: 44-57%; natuurvernietiging (18%), onduurzame landbouwmethoden (15%), verwerking, verpakking en transport (20%), afbraak organische stof (4%) (GRAIN)
 - Slachtoffer: te hoge temperatuur, droogtes, overstromingen, oprakend gletsjerwater, verzilting
 - Valse klimaatoplossingen: CDM, REDD +, plantages
- Peak oil in relatie tot hoge afhankelijkheid van olie
- Bodemdegradatie, land uit productie
- Fosfaat- en waterschaarste (behoefte + 20-55%)
- Afnemende (agro)biodiversiteit – genetische manipulatie
- Groeiende vraag naar voedsel en biomassa FAO: 50 tot 70% meer voedsel nodig in 2050
- Overbevolking of overconsumptie? – Ondervoeding en obesitas

Historie handels – en landbouwbeleid

- GLB en GATT: marktregulering, maar geen dumping
 - Gegarandeerde prijzen grondgebonden landbouw
- Sinds jaren 60 geen importheffingen op soja
- Jaren 90: op weg naar WTO (1995) deal US en EU:
 - Van kostendeckende prijzen naar lage prijzen en inkomenssubsidies; dumping wordt ‘gelegaliseerd’
 - Afbraak van supply management en bescherming
 - Later ontkoppelde hectaresteen
- Vanaf 2005 deels van WTO naar bilaterale – en regionale Free Trade Agreements, zoals TTIP en CETA

Gevolgen TTIP, CETA en Mercosur

- EU nu nog hogere sociale- (arbeids), milieu- en dierenwelzijns-standaarden dan VS en Canada
- Importtarieven verlaagd of afgeschaft
- Tariefvrije importquota
- WTO, TTIP en CETA erkennen alleen voedselveiligheid als legitiem
- *Mutual recognition of standards*: oneerlijke concurrentie en een race to the bottom.
- Zie b.v. legbatterij-eieren uit Oekraïne op EU-markt
- Desastreus voor Europese boeren en het MKB, met name de duurzaamste bedrijven
- Verhoging Europese standaarden praktisch onmogelijk gemaakt

Analyse – sociale gevolgen

- Productie onder de kostprijs in landbouw door verstoring van lokale en nationale markten:
 - Kaalslag onder kleine boeren en familiebedrijven
 - Multinationals en grootgrondbezitters profiteren
- Afrika verliest concurrentie op gebied van industrie en landbouw
- Migratie naar het Westen: bootvluchtelingen, mensenhandel, concurrentie met arbeiders, rechts-extremistische sentimenten

Exportproductie ten koste van voedsel-zekerheid en de rechten van mens en natuur

Analyse – gevolgen milieu en hulpbronnen

- Op vrije wereldmarkt: Koopkracht westerse autorijders en vleeseters wint van voedselzekerheid in ontwikkelingslanden
- Door grote gerichtheid op export via monoculturen; nadelige effecten voor bestaanszekerheid inheemse volkeren en kleine boeren en voortbestaan dieren en planten
- Mogelijke conflicten over oprakende natuurlijke hulpbronnen: olie, landbouwgrond, water, fosfaat en andere mineralen
- Biodiversiteit gaat ook in Europa drastisch achteruit, onvoldoende geld voor effectief landschaps- en natuurbeheer

Alternatieven (1)

- Stop nieuwe vrijhandelsverdragen zoals TTIP, CETA, EPA's
- Meer regionale zelfvoorziening in voedsel, veevoer, energie, hout, textiel door een drastische hervorming van FTA's
- Hervorming van het Europese handels- en landbouwbeleid:
 - Verhogen van importheffingen
 - Productiebeheersing en voorraden om onstabiele prijzen te voorkomen
 - Gegarandeerde stabiele prijzen aan boer in plaats van gesubsidieerde export en inkoop onder de kostprijs door handel en industrie
 - Wel betalen voor groene diensten, beheer van natuur en landschap, ecologische voedselproductie, verhogen organische stofgehalte, CO₂-opslag

Alternatieven (2)

- Voorstel om te komen tot internalisering van alle milieu-, dierenwelzijns- en sociale kosten in consumentenprijs :
 - 1. Importheffing, voorkomt oneerlijke concurrentie import
 - 2. Verhoging van Europese milieu- en dierenwelzijnseisen
 - 3. Europese ecotaksen op fossiele brandstoffen en vervuilende stoffen, verlaging belasting op arbeid
 - 4. Europese productiebeheersing
 - 5. Mededingingswetgeving: aanpakken marktmacht handel, industrie en retail

Regenwoud-vlees of plattelandsbeheer

Toekomst: voedselzekerheid voor allen of overconsumptie voor een minderheid?

Voordelen

- Kostendeekkende prijzen aan boer
- Consument betaald eerlijke prijs, van 15% naar 15,9%
- EU Gemeensch. Landbouw Beleid: € 25 – 35 miljard bespaard
- Maar behouden voor het platteland en effectiever gebruikt binnen ecologische landbouw en duurzame energieopwekking
- Leefbaarheid platteland en werkgelegenheid MKB
- *Enabling environment* voor duurzame bedrijven
- Ontwikkelingslanden krijgen markten en natuurlijke hulpbronnen terug
- Voedsel- en energiezekerheid
- *Small scale sustainable farmers are cooling down the earth:* 50 – 75% minder uitstoot en opslag van broeikasgassen, door geregionaliseerde, ecologische landbouw
- Kringlopen gesloten, i.v.m. fosfaattekort

Strategie en kansen

- Samenwerkingsverbanden – mogelijke partners ander beleid:
 - Milieu-, ontwikkelings-, dierenwelzijns- en consumentenorganisaties, o.a. Milieudefensie, Foodwatch
 - Boeren: NI'se Melkveehouders Vakbond, NI'se Akkerbouw Vakbond, Platform ABC, Via Campesina
 - Midden en Klein Bedrijf
 - Vakbonden, zoals binnen de TTIP / CETA-campagne
 - Alternative Trade Mandate – Europees platform
- Verbinding zoeken met inspirerende voorbeelden in de praktijk
 - Stadslandbouw booming, Transition Towns
- Actualiteit:
 - Door TTIP/CETA-discussie: handel terug op de agenda
 - Groeiende klimaatbeweging na Parijs

Meer informatie

- ATM: ‘Handel tijd voor een nieuwe visie’:
<http://somo.nl/news-nl/alternative-trade-mandate-een-nieuwe-koers-voor-het-eu-handels-en-investeringsbeleid>
- Handelsagenda voor een eerlijke en duurzame economie – Milieudefensie (2017)
- Platform Aarde Boer Consument:
www.aardeboerconsument.nl
- TTIP en landbouw-coalitie:
www.ttipalarm.nl/milieu-en-voedsel/houd-de-boerderij-ttipvrij/
- Boek ‘Wereldvoedsel – Pleidooi voor een rechtvaardige en ecologische voedselvoorziening’:
www.uitgeverijdererepubliek.nl (2011 – 2013 2e druk)
- Contact: www.guusgeurts.nl – guusgeurts@yahoo.com